

LAUSUNTO

22.11.2019

Sisäministeriön kirjaamo

kirjaamo@intermin.fi; lainsaadanto-yksikko_poliisiosasto@intermin.fi

Viite: SM1928094 00.00.01.00.00, 04.11.2019, SMDno-2019-1483

AIHE: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ampuma-aselain voimaantulosäännösten muutosten kumoamisesta ja muuttamisesta, ampuma-aselain sekä ampumaratalain 2 §:n muuttamisesta

Hyvä vastaanottaja,

NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry kiittää lausuntopyynnöstä Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ampuma-aselain voimaantulosäännösten muutosten kumoamisesta ja muuttamisesta, ampuma-aselain sekä ampumaratalain 2 §:n muuttamisesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa;

1. Olemme lausunnossamme 08.08.2016 lausuntopyyntö SM1615952 00.01.05.00, SMD no-2015-2044 todenneet, että poliisin asetietojärjestelmä on ollut kehitteillä jo n. 25 vuotta ja ongelmia järjestelmän toimivuudessa on havaittu jatkuvasti.

2. Edellä mainittu lausuntomme on ollut käytettävissä sisäministeriössä jo ennen direktiivin 91/477/ETY muutosten direktiivi (EU) 2017/853 valmistelua implementoitavaksi ampuma-aselakiimme, mutta kaikesta tiedosta huolimatta valmistelitte lakiesityksen HE 179/2018 vp eduskunnalle hyväksyttäväksi. Laki tuli voimaan 15.07.2019 huomioimatta asetietojärjestelmän tilaa ja asiantuntijoiden lausuntoja asiasta.

Lisäksi nykyisen aselain 42 c §:n kohdalla hallituksen esitys HE 179/2017 on direktiivin 2017/853 vastainen siten, että hallituksen esitys laajentaa aseiden lainaamisen koskemaan tavallista aseluvanhaltijaa, vaikka direktiivi selkeästi rajoittaa aseiden lainaamisen ilmoittamisen koskemaan ainoastaan ase-elinkeinotoiminnan harjoittajien välistä aseiden lainaamista, mikä käy ilmi direktiivin englanninkielisestä alkuperäistekstistä:

2.1. Direktiivin 2017/853 kohtaan 4 lisättävä ilmoituksen piiriin kuuluvan sekä Brokerin (asekaupan välittäjä, jolla ei ole asekauppalupaa), että aseiden lainaamisen.

2.2. Direktiivin 1 artiklan kohdassa 10 on mainittu, että aseiden lainaaminen ja välittäjäkauppa koskevat vain ase-elinkeinotoimintaa termeinä trade ja business.

2.3. Direktiivin missään kohdassa ei ole edellytetty tavallisen hallussapitoluvan haltijan aseensa lainaamisen ilmoitusvelvollisuutta. Tämä käy selkeästi ilmi siitä, että direktiivin tiedostonpito- ja tietoliikenteen ilmoitustavat kohdissa on mainittu vain kansallinen viranomaisen tiedon vastaanottajana ja ase-elinkeinonharjoittaja tiedoston lähettäjänä.

2.4. HE 179/2017 on laadittu virheellisesti siten, että aselain 42 c §:ssä on kirjoitettu aseluvanhaltija, kun se aseensa lainaamisen kohdalla direktiivin mukaan kuuluu olla ase-elinkeinolonhaltija.

3. Poliisin asetietojärjestelmän virheet ovat kansalaisten kannalta erittäin huolestuttavia, sillä virheelliset rekisteritiedot esim. kotihälytysten yhteydessä saattavat johtaa partionjohtajan tekemään virheellisiä johtopäätöksiä siitä, että asunnossa on mahdollisesti aseita ja poliisi käyttää voimakeinoja oletetun uhan eliminoinemiseksi. Poliisin asetietojärjestelmän toimimattomuudesta kantaa vastuun Poliisihallituksen alainen Asehallintoyksikkö ja istuva sisäministeri Maria Ohisalo.

4. NRA Kansallinen Kivääriyhdistys ry on lausunnossaan 29.10.2013 koskien lausuntopyyntöä SM024-00/2012 esittänyt ampumaratalain hallituksen esitysluonnoksen uudelleen tarkastelua ja tarpeellisia korjauksia, mutta toimialaministeri Päivi Räsänen ei kutsunut uutta työryhmää koolle, joten virheet jäivät varsinaiseen lakiin.

5. Sähköinen asiointi edellyttää toimivaa poliisin asetietojärjestelmää ja ampuma-aselain 22, 25, 42 c, 45, 70 ja 89 § sekä 103 §:n 3 ovat tietyiltä osiltaan säädetty Suomessa asetietojärjestelmän kautta asiointiin. Voimaantulosäännöksen muuttaminen on edellytys, jotta hyvän hallinnon toteuttaminen olisi mahdollista.

6. Direktiivi (EU) 2017/853 on tarkoituksella käännetty väärin, sillä vaatimusta tavallisten kansalaisten kesken tapahtuvasta aseiden lainaamisesta tai lainaamisen määräajasta ei ole. Direktiivin mukaan lainaamisesta ilmoittamisvelvollisuus on ainoastaan alan ammattilaisilla eli asekauppiaille ja aseiden välittäjillä. Esityksen laatija ei ole ilmeisesti millään tavoin ottanut huomioon poliisin resurssien vähyyttä rekisteröidä ja vastaanottaa tavallisten kansalaisten ilmoituksia aseiden lainaamisista ja niiden palauttamisista.

7. Lausuntoesityksestä saa sellaisen väärän ja virheellisen käsityksen, että ase-elinkeinonharjoittajan ja aseensa lainaajan tulee oma-aloitteisesti 30 päivän kuluessa ilmoittaa aseensa kaupasta tai lainaamisesta tai lainaamisen päättymisestä viranomaiselle. Direktiivin englanninkielinen alkuperäisteksti ei tällaista oma-aloitteista ilmoitusvelvollisuutta tunne. Direktiivin alkuperäisteksti käyttää ilmoitusvelvollisuudesta sanaa "provide" joka kääntyy "asettaa saataville" ja "pitää varastoa". Siten direktiivin vaatimuksen täyttää vaikka faxilla lähetetty kopio asekirjanpidosta.

ESITÄMME:

7.1. Aselain 42 c § korjataan direktiivin mukaiseksi siten, että pykälästä poistetaan ensimmäisestä kappaleesta sanat lainaksiantaja ja lainaksisaaja. Samoin sanat 2 kohdasta, koska direktiivi koskee vain ase-elinkeinonharjoittajia. Aseensa lainaaminen direktiivin mukaisesti lisätään sopivaan ase-elinkeinopykälään.

7.2. Sähköisen tiedonsiirron suhteen lakiin tulee maininta siitä, että ase-elinkeinonharjoittaja voi antaa kansallisen viranomaisen pyytämät tiedot sähköpostilla tai muulla tavoin, joka on mainittu selkeästi direktiivin ruotsinkielisessä tekstissä.

7.3. Sopivaan ase-elinkeinoa käsittelevään pykälään lisätään kohta, jonka mukaan ase-elinkeinonharjoittajan on vain viranomaisen pyynnöstä annettava kysytyt tiedot.

8. Vetoaminen asedirektiivin vaatimuksiin voimaantulolle ovat aseiden jäljitettävyyden, kuitenkin terroristien käyttämät sotilasaseet eivät ole missään virallisessa aserekisterissä. Terroristien käyttämien sarjatulta ampuvien aseiden jäljittäminen saattaisi johtaa Britannian MI6 tai USA:n CIA:n operaatioihin. Erityisesti Ranskan ja Britannian joukkojen osallistuminen Lähi-Idässä laillisten hallitusten kaatamiseen on lisännyt terrorismia Euroopassa, kuitenkin asiayhteydestä tiedoiset Suomen hallitusten ministerit eivät ole protestoineet edellämainittujen EU:n jäsenvaltioiden kansainvälisen oikeuden vastaisia toimia!

9. EU:n jäsenmaista useimpien asetietojärjestelmät eivät ole yhteensopivia kansallisten viranomaisten järjestelmien kanssa, joten asedirektiivin voimaan saattaminen Suomessa ei voi olla prioriteetti. Mallioppilaan asema edellyttäisi laaja-alaista ja tosiasiallista yhteistyötä alan ammattilaisten kanssa, mutta sisäministerinä toimiessaan Anne Holmlund jo vuonna 2009 totesi: ”asiantuntijoiden lausunnot erosivat niin paljon esityksestä, että päätettiin jättää ne huomiotta”.

10. Sisäministeriössä ja Asehallintoyksikössä oletetaan edelleen, että asiantuntemuksen aina syrjäyttää ”hallinnon problematiikan tuntemus”. On perusteltua syytä epäillä, että sisäministeriössä aselakien muutosten takana on seurantaryhmässä federalistista EU:ta ajavia virkahenkilöitä, joiden agenda ei ole suomalaisten etu! Asealan asiantuntijoista osa on myös entisiä virkamiehiä ja he tuntevat tarkoin myös Suomen perustuslain, joten annettuja lausuntoja on syytä tarkastella ilman poliittista agenda.

YHTEENVETO

Kohdan 7 korjaukset on tehtävä tähän lakiesitykseen, jotta se on esityksen perustana olevan direktiivin 2017/853 mukainen eduskunnalle esitettäessä.

Sisäministeriön on syytä tiedottaa poliisihallitusta ja poliisilaitoksia, että aselain 42 c §:n ”lainaaminen” ei voi soveltaa, koska laki on virheellinen ja direktiivin vastainen. Lisäksi poliisilaitoksia on informoitava siitä, että viranomaisilla ei ole sellaista toimivaa rekisteriä, johon ylipäätään lainaamisen voisi ilmoittaa.

Vastaavan tilanteen on Helsingin käräjäoikeus ratkaissut hylkäämällä syytteen tapaksessa Paatero, Aapio, Lardot, Aarnio ym. kun ei ollut olemassa rekisteriä, johon ilmiantajat olisi voinut rekisteröidä.

Kaikki sanktiot asetietojärjestelmän toimimattomuuden vuoksi on jätettävä tulevaisuuteen, sillä ilman toimivaa järjestelmää on täysin kohtuutonta ja kansalaisten sekä asealan elinkeinonharjoittajien oikeusturvan vastaista käynnistää esitutkintoja tai vaatia syytteiden nostamisia teoista, jotka eivät ole olleet tahallisia, vaan johtuneet viranomaisten omista virheistä.

Oikeudelliset asiantuntijat ovat ihmetelleet lain valmistelijoiden heikkoa osaamista viimeisten 25 vuoden ajalta ja erityisesti ampuma-aselain kokonaisuudistus siihen liittyvin osauudistuksin on esimerkki huonosta lainsäädännöstä. Lakien tulee olla selkeitä ja tarkkarajaisia ja sellaisia, että niin kansalaiset, kuin myös viranomaiset ymmärtävät lain kirjaimen ja hengen ilman asian käsittelyä oikeudessa. Asedirektiivin muutosesityksessä erityisesti itselataavien aseiden lippaiden halussapitoa koskevat pykälät ovat vaikeaselkoisia jopa viranomaisille.

Direktiivi (EU) 2017/853 edellyttää kansallisten viranomaisten pitämää seurantajärjestelmää, jotta tiedetään kansalaisten hallussa olevat ampuma-aseet. Tällainen järjestelmä on Suomessa toiminut jo vuodesta 1933 lähtien ja sitä pitivät nimismiespiirit ja kaupunkien poliisilaitokset. Direktiivissä ei ole vaatimusta tietotekniikkaan liittyvästä kattavasta järjestelmästä, josta muutoin olisi esillä selkeät vaatimukset myös käytettävistä käyttöjärjestelmistä ja käyttäjien käyttöoikeuksista.

Ampuma-aseet ovat edelleen yksityisten kansalaisten perustuslain suojaamaa omaisuutta, joten kaikki lain säätäminen tulee olla tarkasteltavissa suhteessa perustuslakiin. Asealan elinkeinonharjoittajan on pystyttävä ennakoimaan viranomaisten toimet, joten omaisuudensuoja koskee asekauppiaan ammattia harjoittavaa siten, että tarvittavat luvat ovat voimassa toistaiseksi, ei vain 5 vuotta.

Esityksessä tuodaan esille, että voimaantulosäännösten muuttamisen ja kumoamisen taustalla on poliisin asetietojärjestelmähankkeen viivästyminen. Tietety sähköistä asiointia koskevat säännökset tulisivat siten voimaan tai niitä sovellettaisiin vasta kun poliisin asetietojärjestelmä, joka mahdollistaa sähköisen asioinnin käyttämisen, on otettu käyttöön.

Poliisin asetietojärjestelmän viivästyminen saattaa kuitenkin olla huomattavasti oletettua pidempi ja tilanteeseen saattaa tulla vielä muutoksia, joten asian suhteen ei ole tarvetta kiirehtiä. Esityksen mukaan Ampuma-aselakiin ja ampumaratalakiin tehtäisiin pääasiallisesti teknisiä muutoksia ja lisäksi voimaantulosäännöksen muuttamisessa säädettäisiin menettelyä, jota sovellettaisiin ennen sähköisen asioinnin soveltamisen alkamista.

Odotamme sisäministeriön valmistelevan direktiivin (EU) 2017/853 implementoinnin Suomen ampuma-aselakiin uudelleen, jotta jo hyväksytyyn lakiin tehdään kansallisista lähtökohdista tarpeelliset lievennykset kuten useissa muissa EU maissa voimassaolevan oikeuden saada hallussapitolupa ampuma-aseelle henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaamiseksi.

Odotamme sisäministeriön myös tutustuvan annettuihin lausuntoihin tarkoin ja tekevän hallituksen esityksen direktiivin (EU) 2017/853 voimaantulon lykkäämiseksi vuoteen 2025 asti ja samalla 15.07.2019 voimaan tullut laki korvataan kokonaan uudella eri asealan asiantuntijapiirien kanssa yhdessä valmistellulla esityksellä.

Ystävällisesti,

NRA KANSALLINEN KIVÄÄRIYHDISTYS RY

Runo K. Kurko
puheenjohtaja

Minna Helin
pääsihteeri